

מטפל ביום אחד

סרט: מעברים

מערך להנחיה ולדיון בעקבות הצפייה בסרט

לצפייה ישירה:

<https://youtu.be/poW-3VIAkds> בשפה העברית:

לצפייה ישירה בסרט המלא בשפות עברית, אנגלית, ערבית ורוסית:

<https://www.eshelnet.org.il/Metapel3Parts>

כתיבה:

יעל רותם-גלילי, שרית רבינוביץ', ענת צח

משרד הבריאות – האגף לגריאטריה

רינת צפדיה | ג'וינט-אשל

ג'וינט-אשל

עריכת לשון:

הפקה:

נושא	זמן בסרט
רקע	3:35-0:10
תקשורת המטפל הסייעודי עם המטופלים והצוות מעברים לקויים בטכניקה ובתקשורת.	
פגישה בין יוסי לאליהו	5:54-3:36
מעבר המטופל בעזרת מטפל אחד	8:35-5:55
מעבר המטופל בעזרת שני מטפלים	10:16-8:36
מעבר המטופל בעזרת שני מטפלים ומנרף	10:20-14:10

מערך ההנחיה כולל ארבעה חלקים:

1. הנחיות כלליות
2. מערך הנחיה מורחב
3. סיכום הדיון וההנחיה
4. מערך הנחיה מקוצר

הנחיות כלליות:

- אוכלוסיית היעד: מטפלים בקהילה ובמוסד
- מספר משתתפים: כ- 15 משתתפים
- משך הסרט: 16:06 דקות
- משך ההנחיה: 45-60 דקות
- עזרים נדרשים:
- o גרסה של הסרט מותאמת לשפת המשתתפים: עברית, אנגלית, ערבית או רוסית;
- o חדר שקט;
- o כיסאות מסודרים בחצי גורן לכיוון צג ההקרנה;
- o דפים וכלי כתיבה למשתתפים;
- o לוח וכלי כתיבה למנחה;
- o ציוד הקרנה: מחשב, מקרן, צג הקרנה, אינטרנט.

מערך הנחיה מורחב

המערך כולל רקע, תיאור סיפור המקרה, הנחיות להדרכה לפני הצפייה בסרט ובמהלכו, נושאים ושאלות לדיון לאחר הצפייה בו.

רקע

יוסי הוא מטפל סיעודי, בחור צעיר, נשוי ואב לילד. בפתח הסרט הוא יוצא מביתו לאחר שנפרד ממשפחתו, ומגיע למקום עבודתו החדש - מזה כחודש הוא מטפל במחלקה סיעודית במוסד גריאטרי.

יוסי מגיע למוסד הגריאטרי עם ניג'ם, מטפל סיעודי נוסף. ברחבת הכניסה למוסד יוסי מבחין באדם מבוגר לבוש בחליפה לבנה, יושב ומחייך. ניג'ם אינו מבחין בו.

סיפור המקרה מתרחש במחלקה הסיעודית לאחר ארוחת הצהריים. האחיות מבקשת מיוסי להעביר את המטופלים למיטותיהם. לשאלתה, האם הוא יודע את כל כללי המעברים, הוא משיב בחיוב ואומר שהוא יודע את העבודה ויהיה בסדר. המעברים מתרחשים בחדרם של שלושת המטופלים במחלקה הסיעודית.

פתיחה:

1. תארו למשתתפים את מטרת הצפייה. הסבירו שאתם עומדים לצפות ביחד בסרט בן 16:06 דקות העוסק בנושא מעברים של המטופל.
2. קראו בפניהם את הרקע ואת סיפור המקרה המובא לעיל.
3. חלקו למשתתפים דפים וכלי כתיבה ובקשו מהם לכתוב במהלך הצפייה רשמים, סוגיות מקצועיות, מחשבות, שאלות ורגשות העולים להם אשר יובאו לדיון קבוצתי בתום הצפייה.
4. הקרינו את הסרט במקום המאפשר צפייה ולמידה. החשיכו את החדר ובקשו מהמשתתפים להשתיק את המכשיר הסלולארי שברשותם. שמרו על סביבה שקטה בלא דיבורים.

בתום הצפייה בסרט:

אזור רגשות

אספו את תחושות המשתתפים ומחשבותיהם והעריכו את הנושאים שחשוב לדון בהם.

רצוי שכל המשתתפים יביעו את דעתם.

1. אילו רגשות מעורר בכם הסרט?
2. אילו מחשבות עלו לכם במהלך הצפייה?

רשמו את תשובותיהם על הלוח.

נושאים ושאלות לדיון

א'. איסוף מידע רלוונטי לפני מעבר המטופל

מיקוד: 3:35-00:55 דקות

אמרו למשתתפים שתצפו כעת בקטע מהסרט בן 2.5 דקות המתאר שלושה מעברים שיוסי, המטפל הסייעודי, מבצע למטופלים. בקשו מהמשתתפים לבחון איזה מידע חסר ליוסי לצורך ביצוע המעברים.

בתום הצפייה

תיאור עובדות

1. מה ראינו?
2. מהן הבעיות המרכזיות שזיהיתם באיסוף המידע לפני ביצוע המעבר?

ידע על המטופל לפני המעבר

1. האם יוסי, המטפל הסייעודי, הכיר את המטופל ואת שמו?
2. האם הוא בדק מה מצב המטופל מבחינה תפקודית, רפואית ורגשית באותו היום?
3. האם הוא קיבל הדרכה מדויקת מפיזיותרפיסט באשר למטופל שעליו להעביר?
4. האם הוא יודע מה היכולת של המטופל ומהן המגבלות שלו במעברים?
5. האם הוא יודע כמה עזרה המטופל צריך?
6. האם הוא יודע אם במעבר המטופל צריך להשתמש בעזרים כמו מנוף או קרש החלקה?
7. האם הוא יודע מה המטופל יכול לעשות בעצמו?

הכנת סביבת המטופל

1. האם יוסי, המטפל הסייעודי, בדק שמיטת המטופל מוכנה?
2. האם הוא בדק שהרצפה נקייה ושאינה רטובה?
3. האם הוא סגר את דלת החדר כדי לשמור על פרטיות המטופל?

4. האם הוא ידע מה צריך להיות יחס הגובה והמיקום בין המיטה לכיסא?
5. האם הוא ידע לפני המעבר כיצד לעזור למטופל בזמן המעבר?

למידה מהפרט אל הכלל

1. מדוע לדעתכם יוסי, המטפל הסייעודי, נהג כך?
2. האם גם אתם נתקלים בעבודתכם במצב שבו חסר לכם מידע על המטופל?
3. מה אתם עושים כשקורה לכם מצב כזה?
4. איך אתם נמנעים ממצב כזה?
5. איך אתם שומרים על פרטיות המטופל בזמן מעברים?
6. אילו קשיים עולים כשחסר מידע?
7. איך מתמודדים עם הקשיים האלה?

ב. תקשורת המטפל עם המטופל ועם אנשי צוות

מיקוד:

2:12-1:25 יוסי והמטופלת זהבה

00:27-00:20 יוסי ובנו

4:05-3:50 יוסי ובנו

אמרו למשתתפים שתצפו כעת בקטע מהסרט בן כדקה המתאר את המעברים שיוסי מבצע עם המטופלת זהבה. בקשו מהמשתתפים להתמקד בתקשורת של יוסי עם המטופלת ובתקשורת של יוסי עם אנשי הצוות האחרים.

לאחר מכן הקרינו שני קטעים קצרים המציגים את יוסי ובנו.

בקשו מהמשתתפים לבחון כיצד יוסי נפרד מבנו והאם הוא אומר לו שהוא מתכוון להוריד אותו מהידיים שלו.

בתום הצפייה

תיאור עובדות

1. מי הם המטופלים והמטפלים המוצגים?
2. איך אתם מתארים את שפת הגוף, ההקשבה, בחירת המילים וקשר העין של יוסי, המטפל הסייעודי, אל המטופלים?

3. איך אתם מתארים את שפת הגוף, ההקשבה, בחירת המילים וקשר העין של יוסי אל אנשי הצוות?
4. איך אתם מתארים את הטון, בחירת המילים, שפת הגוף וקשר העין של הצוות אל יוסי?
5. האם המטופלים קיבלו הסבר לפני המעבר?
6. האם יוסי קיבל הסבר מהצוות על מה תפקידו ומה מצופה ממנו?

הבנת הסיבות לפעולה

1. מה לדעתכם היה חשוב למטופלים בקשר עם יוסי, המטפל הסיעודי?
2. מה לדעתכם היה חשוב ליוסי בקשר עם המטופלים?
3. מה לדעתכם היה חשוב לצוות בקשר עם יוסי?

הבעיות המרכזיות בתקשורת במפגש של יוסי, המטפל הסיעודי, עם המטופלים

1. מהו לדעתכם יחס מכבד כלפי מטופלים?
לדוגמה: קשר עין, תגובה לכאב, מגע אגרסיבי/מכבד, תקשורת בלתי מילולית, הדגמה, אינטונציה, המילים שבוחרים.
2. האם היחס למטופלים היה מכבד?
3. מה לדעתכם צריך המטפל להסביר למטופלים ומדוע?
למשל: להסביר למטופלים לפני כל מעבר
4. האם יוסי נפרד מהמטופלים כשעזב את חדרם לאחר ביצוע המעבר?
5. האם הייתה התייחסות מכבדת למטופל כאדם?
למשל: האם המטפל קרא למטופל בשמו? האם שאל לשלומו? האם ידע באיזה שפה לפנות אליו? האם ידע אם המטופל שומע היטב, רואה היטב, מבין את ההוראות?

הבעיות המרכזיות בתקשורת במפגש של יוסי, המטפל הסיעודי, עם אנשי הצוות

1. כיצד הצוות: האחות והמטפל הסיעודי השני, התייחסו ליוסי?
2. מה לדעתכם הרגיש יוסי?
3. כיצד התקיימה התקשורת בין יוסי לאנשי הצוות?

- למשל: תקשורת מילולית ובלתי מילולית, קשר עין, הקשבה/חוסר הקשבה, קבלת משוב חיובי/ביקורת, שיתוף הפעולה בין שני המטפלים.
4. האם המטפלים פעלו בשיתוף פעולה? כיצד עדיף לפעול? מהם היתרונות והחסרונות של כל דרך?

למידה מהפרט אל הכלל

1. האם יצא לכם להתמודד בעבודתכם עם מצבי תקשורת דומים?
2. באילו דרכים יצירתיות נוספות ניתן ליצור קשר עם מטופלים?
3. אילו השלכות יש לתקשורת מכבדת ולתקשורת לקויה על ביצוע המעברים?
4. שתפו מניסיונכם במצבים של תקשורת לקויה. כיצד היא השפיעה על הטיפול והאם היא השפיעה על מצבים נוספים שאינם קשורים ישירות לסיטואציית המעבר?
5. שתפו מניסיונכם במצבים של תקשורת טובה. כיצד היא השפיעה על הטיפול, והאם היא השפיעה על מצבים נוספים שאינם קשורים ישירות לסיטואציית המעבר?
6. חדדו למשתתפים שתי פעולות חשובות החיוניות לתקשורת טובה:
  - שמירה על קשר עין;
  - הסבר לפני ביצוע הפעולה ובמהלכה.

הצעה למשחק תפקידים בין שני מטפלים בנושא: העברת מסר בתקשורת בלתי מילולית

בקשו מן הקבוצה שני משתתפים שיתנדבו לשחק בתפקיד מטפלים. הסבירו לשניהם בעל פה או בכתב את הנחיית המשחק בלי שחברי הקבוצה ישמעו.

ההנחיה: כל אחד מהם הוא מטפל הדובר שפה שונה ועל אחד מהם להעביר למטפל השני את המידע שיש לו על המטופל חיים:

1. צריך להעביר את חיים למיטה.
2. יש להיזהר כי כואבת לחיים כתף ימין.
3. חכה לי 5 דקות, אני הולך להביא את הערסל למנוף.

חוקי המשחק:

- השחקנים אינם דוברים את אותה השפה, ולכן תקשורת מילולית מותרת רק בשפה זרה.
- תקשורת בלתי מילולית מותרת.

ג. היבטים מקצועיים ובטיחות המטופל

מיקוד:

2:48-3:35 ביצוע מעברים באופן לא מקצועי

8:35-14:10 ביצוע מעברים באופן מקצועי

אמרו למשתתפים שאתם עומדים לצפות בשני קטעים מהסרט:

1. הקטע הראשון בן כדקה מתאר את המעברים שבוצעו באופן לא מקצועי, שאינו מכבד ואינו בטיחותי.

2. הקטע השני בן כ-6 דקות מתאר את המעברים שבוצעו באופן מקצועי: נכון, מכבד ובטיחותי.

בקשו מן המשתתפים להתמקד בטכניקת המעברים ובתקשורת בין יוסי למטופלים ובין יוסי למטפלים האחרים וכן להבחין בהבדלים בטכניקה ובמעבר בין שני הקטעים הללו.

בתום הצפייה תיאור עובדות

1. עד כמה המטופלים נזקקו לעזרה במעברים שהוצגו?
2. האם המעברים בוצעו באופן בטיחותי?
3. תארו את הביצוע של כל אחד מן המעברים שהוצגו.
4. תארו והדגמו את המעברים שבוצעו באופן נכון ובטיחותי.

הבעיות המרכזיות הבעיות המרכזיות בביצוע המעברים

1. האם ניתנו ליוסי, המטפל הסייעודי, הנחיות מדויקות לביצוע תפקידו?
2. האם יוסי אסף מידע רלוונטי באשר ליכולתם הפיזית של המטופלים ובאשר לטכניקה שבדרך כלל מתבצעים בה המעברים עם מטופלים אלה?
3. האם הצוות עבד בשיתוף פעולה? כיצד הגיב יוסי להצעה לעזרה של ניג'ם, כוח העזר?
4. איך הייתה התקשורת בין יוסי למטופלים?
5. האם הכינו את הסביבה לפני המעבר?
6. האם יוסי ידע להתאים את המעברים ליכולת של המטופלים?

7. האם יוסי הקפיד לתת למטופלים הזדמנות לסייע במעבר לפי יכולתם?
8. מהם לדעתכם הגורמים העיקריים למעבר בטוח?
9. האם יוסי הקפיד שביצוע המעבר יהיה בטיחותי לו ולמטופלים?

למידה מהפרט אל הכלל

1. כשאתם צריכים לעזור למטופל לעבור מכיסא למיטה, מה אתם עושים כדי שהמעבר יתבצע באופן בטיחותי לכם ולמטופל?
2. האם בעבודתכם אתם נותנים למטופל הזדמנות לסייע במעבר לפי יכולתו?
3. האם אתם בעבודתכם מקפידים על רצף העברה של המטופל, לדוגמה: רצף עמידה < ישיבה על המיטה < שכיבה?
4. מה לדעתכם עלול לקרות לכם ולמטופל אם המעבר יהיה לא בטיחותי?
5. מניסיונכם, מה קורה לכם ולמטופלים כאשר אתם מבצעים את המעבר בטכניקה הנכונה?
6. איך אתם מסדרים את המטופל במיטה או בכיסא אחרי המעבר? על מה אתם מקפידים?
7. איך אתם נפרדים ממנו?

סיום

התקשורת והמעבר בין יוסי ובנו

1. האם יוסי תקשר עם הבן שלו ועם המטופלים באותו אופן?
2. האם יוסי נפרד מהבן שלו כפי שנפרד מהמטופלים?
3. האם יוסי הסביר למטופלים מה הוא עומד לעשות במעברים שלהם כפי שעשה עם בנו?

סיכום הדיון וההנחיה:

1. שקפו את הרגשות שעלו בשיחה
  2. סכמו את המסרים העולים מן הסרט:
- ביצוע מעברים באופן בטיחותי למטפל ולמטופל.
  - תקשורת לפני ביצוע המעבר, במהלכו ובסופו.
  - הטיפול במטופל ייעשה באופן אנושי, אחראי ומקצועי.

מערך הנחיה מקוצר

זמן בסרט: 16:06-0:01

נושאים לדיון: נושאים מקצועיים בנושא מעברים | אורור רגשות

שאלות רלוונטיות:

1. אילו מחשבות עלו לכם בזמן הצפייה?
2. אילו רגשות מעורר בכם הסרט?

זמן בסרט: 3:35-00:55

נושאים לדיון: איסוף מידע רלוונטי לפני ביצוע המעברים

מיקוד | שאלות רלוונטיות:

1. ביצוע המעבר.
2. מה יוסי, המטפל הסייעודי, ידע על המטופל לפני המעבר?

לאחר הצפייה:

האם חוויתם מצב שבו היה חסר לכם מידע על המטופל?

מסרים עיקריים:

1. כדי לבצע מעבר באופן נכון ובטיחותי על המטפל לבחון לפני המעבר:
  - האם הוא מכיר את המטופל?
  - האם קיבל הדרכה באשר לאופן העברת המטופל?
  - האם הוא יודע מהם היכולות והמגבלות של המטופל במעברים באותו יום?
  - הכנת הסביבה למעבר.
2. כיצד נמנעים ממצב שבו חסר מידע רלוונטי על מעבר המטופל?
3. מה עושים כשקורה מצב כזה?

זמן בסרט: 00:55-2:10

6:45-5:55

נושאים לדיון: תקשורת בין המטפל למטופל ובין אנשי הצוות

מיקוד | שאלות רלוונטיות:

תקשורת בין:

1. המטפל והמטופל.
2. המטפל החדש והמטפל הוותיק.
3. המטפל והאחות.
4. יוסי ובנו.

לאחר הצפייה:

1. מה ניתן לומר על התקשורת בין יוסי, המטפל הסייעודי, למטופל?
2. מה ניתן לומר על התקשורת בין המטפלים?
3. האם התמודדתם בעבר עם מצבים דומים?
4. באילו דרכים יצירתיות ניתן ליצור קשר עם מטופלים?
5. על מה משפיעה תקשורת לקויה?

משחק:

שני משתתפים משחקים בתפקיד מטפל, כשכל אחד מהם דובר שפה שונה (ראו הסבר בהנחיה המורחבת).

מסרים עיקריים:

1. חשיבות יצירת קשר עין.
2. חשיבות ההסבר המילולי לפני המעבר.
3. חשיבות ההדגמה כשהמטופל מדבר בשפה שונה.
4. התייחסות למוגבלות המטופל, כגון בעיות ראייה/שמיעה/כאב.
5. תקשורת מילולית בסיום המעבר.
6. הקשבה
7. קבלת משוב/ביקורת בין אנשי הצוות.
8. קשר מילולי לפני המעבר, במהלכו ובסיומו.
9. עבודה בשיתוף פעולה.

זמן בסרט: 8:35-14:10

נושאים לדיון: 1. היבטים מקצועיים של טכניקת המעברים
2. בטיחות מטופל ומטפל

מיקוד | שאלות רלוונטיות:

1. עד כמה נזקקו המטופלים לעזרה במעברים?
2. האם המטופלים מימשו את יכולתם הפיזית בזמן המעברים?

מסרים עיקריים:

1. בעת המעברים המטופל זקוק לעזרה המותאמת ליכולתו ולמגבלותיו.
2. כדי שהמעברים יהיו בטיחותיים על המטפל:
  - להכיר את המטופל ולאסוף מידע רלוונטי לגבי יכולתו באותו יום.
  - להכין את סביבת המעבר.
  - לדעת את טכניקת המעבר הבטוחה עם המטופל הספציפי.
  - לפנות למטפל נוסף לעזרה במקרה שהמטופל זקוק לעזרה של שני מטפלים לצורך ביצוע המעבר.

סיכום הדיון וההנחיה

1. שקפו את הרגשות שעלו בשיחה
2. סכמו את המסרים העולים מן הסרט:
  - ביצוע מעברים באופן בטיחותי למטפל ולמטופל.
  - תקשורת לפני ביצוע המעבר, במהלכו ובסופו.
  - הטיפול במטופל ייעשה באופן אנושי, אחראי ומקצועי.

מטפל ביום אחד
3 סרטונים לצפייה ישירה בנושאים:
האכלה | מעברים | משפחה

